

Utenriksdepartementet
Guro Camerer
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

UTENRIKSDEPARTEMENTET	
11/03504-98 24 SEPT 2012	
Arkivkode 333 3	

Deres ref: 11/03504
Vår ref: 12/1153-2/PHLE/KAVO
Dato: 20.09.2012

Valgfri protokoll til FNs torturkonvensjon - høringsuttalelse

Vi viser til Utenriksdepartementets brev av 20. juni i år med høringsutkast knyttet til om Norge bør ratifisere den valgfrie protokollen til FNs torturkonvensjon og hvorvidt Sivilombudsmannen skal være nasjonal forebyggende mekanisme. Folkehelseinstituttet har følgende kommentarer:

Sivilombudsmannen som nasjonal forebyggende kompetanse

Slik vi forstår det skal Sivilombudsmannen ha et overordnet ansvar for å føre tilsyn med institusjoner der frihetsberøvelser utøves – eks fengsler, psykisk helsevern, barnevernsinstitusjoner osv for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Vi merker oss at det står i rapporten at dersom Sivilombudsmannen skal være nasjonalt forebyggende mekanisme, så må ombudsmannen styrkes med helsefaglig kompetanse og sikre en balansert kjønnsrepresentasjon og en tilfredsstillende representasjon av etniske grupper og minoriteter slik det er beskrevet i 6.4.1.6. *Faglig kompetanse m. «Dersom Sivilombudsmannen utpekes som nasjonal forebyggende mekanisme, anser arbeidsgruppen at det vil være nødvendig at ombudsmannen styrkes med helsefaglig og annen relevant kompetanse ved behov, enten ved nyansettelser eller ved bruk av ekstern kompetanse, f. eks i form av konsulenttjenester. Behovet for spesialkompetanse vil kunne variere i forhold til ulike typer steder for frihetsberøvelse og særlige forhold ved personene som er frihetsberøvet der. For eksempel vil det kunne være behov for å ha med personer med barnefaglig kompetanse ved besøk til barnevernsinstitusjoner. Det vil også være nødvendig å sikre en balansert kjønnsrepresentasjon og en tilfredsstillende representasjon av landets etniske grupper og minoriteter.*

«

Folkehelseinstituttet har ingen innvendinger mot at Sivilombudsmannen skal være nasjonal forebyggende mekanisme. Ut fra krav om uavhengighet – dvs. at en slik nasjonal forebyggende

mekanisme ikke kan ha for nær tilknytning til forvaltningen – synes Sivilombudsmannen å være et naturlig valg. Sivilombudsmannen er både plassert utenfor forvaltningen og innehar sitt verv selvstendig og uavhengig av Stortinget. I rapporten blir det også fremhevet at Sivilombudsmannen har den nødvendige legitimiteten. Dette blir forholdsvis grundig behandlet i rapporten, og basert på den så virker det rimelig at dette ansvaret legges til Sivilombudsmannen.

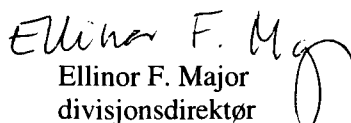
Dersom Sivilombudsmannen får dette ansvaret, er det som nevnt i høringsutkastet viktig at det styrkes med helsefaglig kompetanse. Vi ønsker å peke på at helsefaglig kompetanse også bør inkludere kompetanse på psykisk helse. Slik kompetanse er særlig viktig både fordi steder for frihetsberøvelse inkluderer psykisk helsevern, og fordi frihetsberøvelse i seg er en psykisk belastning. Videre ser vi det som positivt at høringsutkastet også trekker frem behovet for barnefaglig og flerkulturell kompetanse.

Sivilombudsmannen vs. koalisjonsmodell

Det er forhold som både taler for og imot at Sivilombudsmannen alen skal gis status som nasjonal forebyggende mekanisme. En koalisjonsmodell med flere aktører kan gi større tyngde og legitimitet til den nasjonale mekanismen. På den annen side kan dette lett før til uklare ansvarsforhold og tidkrevende prosesser. Erfaringene fra Sverige hvor flere aktører delte ansvaret i en koalisjonsmodell er ikke udelt positive, og det synes om Sverige nå går bort fra denne modellen. En mulighet er derfor å etablere den nasjonale mekanismen ved Sivilombudsmannen, men i tillegg etablere en rådgivende gruppe hvor Norsk senter for menneskerettigheter og Nasjonal institusjon for menneskerettigheter inngår.

Vi støtter derfor forslaget om at det inntas en bestemmelse i instruksen om at Ombudsmannen skal etablere et rådgivende utvalg med representanter for Nasjonal institusjon for menneskerettigheter og sivilt samfunn i forbindelse med arbeidet som nasjonal forebyggende mekanisme.

Vennlig hilsen

Ellinor F. Major
divisjonsdirektør

Kari Voll
kontorsjef